

1

A NÉPMŰVÉSZET MEGÍTÉLÉSE MAGYARORSZÁGON 2025-BEN

Egy lakossági
reprezentatív adatfelvétel
eredményei

KÉSZÍTETTE: Hont Angéla
Kiss Adrienn
Költai Luca

1. BEVEZETŐ

A Hagyományok Háza megbízásából a HÉTFA Kutatóintézet *A magyar népművészet megítélése – 2025* címmel lakossági telefonos lekérdezést végzett 2025. június 25. és július 21. között 1500 fő megkérdezésével.¹ A kutatás három fő témakörre fókuszált: a válaszadók demográfiai jellemzőire, a magyar népi kultúrához, népművészetéhez² kötődő fogyasztási szokásaikra, valamint ezekkel kapcsolatos attitűdjeikre.

A lekérdezés korcsoport, nem és településtípus szerint reprezentatív mintán történt, így biztosítva, hogy az eredmények 95 százalékos megbízhatósági szint mellett legfeljebb ± 3 százalékos hibahatárral értelmezhetőek legyenek.

2. DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

A 2024-es Eurostat népességi adatok alapján vett reprezentatív minta demográfiai jellemzőiről a következők mondhatók el.³

A válaszadók 52 százaléka nő, 48 százaléka férfi.

17 százalékuk tartozik a fiatal korosztályba (18–30 éves), 16 százalékuk 31–40 év közötti, 20 százalékuk 41–50 év közötti, 23 százalékuk 51–65 éves és 24 százalékuk 65 év feletti. A válaszadók életkorával kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy a legidősebb válaszadó 1931-ben, míg a legfiatalabb 2007-ben született.

A reprezentatív mintaeloszlás területileg vármegyei szinten érvényesül. Ennek következtében a következőképpen alakult: Budapest 18%, Bács-Kiskun vármegye 5%, Baranya vármegye 4%, Békés vármegye 3%, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 6%, Csongrád-Csanád vármegye 4%, Fejér vármegye 4%, Győr-Moson-Sopron vármegye 5%, Hajdú-Bihar vármegye 5%, Heves vármegye 3%, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye 4%, Komárom-Esztergom vármegye 3%, Nógrád vármegye 2%, Pest vármegye 13%, Somogy vármegye 3%, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 5%, Tolna vármegye 2%, Vas vármegye 3%, Veszprém vármegye 4% és Zala vármegye 3%.

A lakossági felmérés során a válaszadók legmagasabb iskolai végzettségére és munkaerőpiaci aktivitására is kíváncsiak voltunk, valamint arra, hogy milyen típusú településen és melyik (vár)megyében nőttek fel, illetve hol töltötték gyermekkoruk jelentős részét.

¹ Az adatfelvétel számítógéppel támogatott telefonos megkérdezéssel (CATI) zajlott.

² Annak érdekében, hogy a kérdőíves adatfelvétel kérdéseit a válaszadók egységesen értelmezzék, a Hagyományok Háza szakértői az alábbiak szerint definiálták a népi kultúra fogalmát: „A népi kultúra a hétköznapi élethez és ünnepi alkalmakhoz kapcsolódó szokások, hagyományok, történetek, amik a népzene, a néptánc és a tárgyi kultúra formájában öröklődnek tovább generációról generációra, napjainkban egyre hangsúlyosabban intézményes keretek között.” A népi kultúrára a kutatás során történeti fogalomként tekintünk, a kérdőívben ennek kortárs továbbéléseként használjuk a népművészet fogalmát és vizsgáljuk ennek társadalmi megítélését.

³ Population on 1 January by age and sex. Eurostat. Utoljára módosítva: 2025. július 23. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_pjan__custom_17203585/default/table és Population on 1 January by age group, sex and NUTS 3 region. Eurostat. Utoljára módosítva: 2025. május 8. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_r_pjangrp3__custom_17204191/default/table

A válaszadók iskolai végzettsége az alábbi megoszlást mutatta. A legtöbben (39%) érettségit adó középiskolában (szakközépiskolában, szakgimnáziumban vagy gimnáziumban) végeztek, és 34 százalékuk rendelkezik felsőfokú végzettséggel (főiskola, egyetem). A megkérdezettek 18 százaléka érettségi nélküli középfokú szakképzettséget nyújtó iskolában végzett, 9 százaléka pedig legfeljebb az általános iskola nyolc osztályát fejezte be, vagy annál is kevesebbet. Ez az eloszlás azt mutatja, hogy az alacsonyabb végzettségű lakosságot alacsonyabb mértékben sikerült elérni, ami szinte minden lekérdezés esetében nehézséget jelent, a magasabb végzettségűek felülreprezentáltak a mintában.⁴

A válaszadók munkaerőpiaci aktivitása az alábbiak szerint alakult: 58 százalékuk jelenleg dolgozik, 29 százalék nyugdíjas. A tanulók és a vállalkozást működtetők aránya egyaránt 3 százalék, míg az egyéb okból inaktívak – például álláskeresők, GYES-en vagy GYED-en lévők – aránya 6 százalék volt.

A vizsgálatban résztvevők jelentős része (43%) falun nőtt fel vagy ott töltötte gyermekkorának legnagyobb részét. További 30 százalék kisebb városban, míg közel negyedük (24%) nagyvárosban – Budapesten vagy egy megyeszékhelyen – élte gyermekéveit. 3 százalékuk tanyán vagy külterületen nőtt fel vagy töltötte gyermekkorát. A válaszadók csupán egy százaléka nyilatkozott úgy, hogy Magyarország határain túl nőtt fel.

⁴ A 2022-es népszámlálás szerint a 15 évnél idősebb lakosság 23 százaléka nyolc általános osztályt vagy az alatt végzett, 21 százalék érettségi nélküli középiskolát, 32 százalék érettségivel, 23 százalék pedig felsőfokú végzettséggel rendelkezik. <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/#/table/WBS006/N4IgFgpgghJiBcBtAugGhAZwJYwgl6GEAxgC5YD2AdvIAcoCSAsgKID6ACiwEoMDyAEQCMQkOgBCDAMoBpAGps5AZhBoQAMywa bUhABOGBKADWWKnHggmUAA5iQEKqT1YlhpMgC-noA>

3.

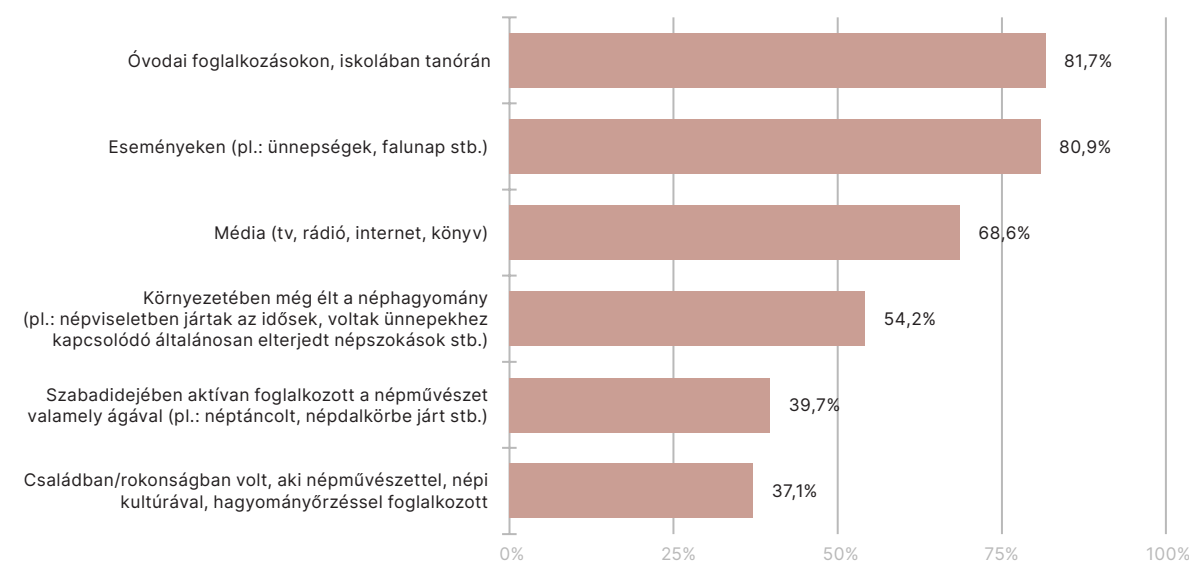
A MAGYAR NÉPI KULTÚRA ÉS A NÉPMŰVÉSZET FOGYASZTÁSA

A lekérdezés második részében a magyarországi népi kultúra fogyasztásával kapcsolatos kérdésekre kaptunk válaszokat. Elsőként arra voltunk kíváncsiak, hogy a résztvevők gyerekkorukban milyen formában találkoztak a népi kultúrával. A kérdésnél több válasz megjelölése is lehetséges volt. A legtöbben a népművészettel óvodai foglalkozáson vagy iskolai tanórán keresztül találkoztak (82%). Szintén sokan említették a szervezett eseményeket, például az ünnepségeket vagy falunapokat (80%), illetve a médiát (69%), ideértve a televíziót, rádiót, internetet vagy könyveket. A válaszadók 54 százaléka mondta, hogy környezetében még éltek a néphagyományok, például népviseletben jártak az idősök, vagy általánosan elterjedt ünnepi népszokások voltak jelen a közösségükben. 40 százalék gyermekkorában aktívan foglalkozott a népművészet valamely ágával, például néptáncolt vagy népdalkörbe járt. A „Családban vagy rokonságban volt, aki népi kultúrával, népművészettel vagy hagyományőrzéssel foglalkozott” lehetőséget 37 százalék jelölte meg. E téren kevés az eltérés abban, hogy a válaszadó milyen településen nőtt fel; a nagyvárosokban felnőttek esetében valamivel nagyobb azok aránya, akik a média és közoktatás kereteiben találkoztak népművészettel, míg a falun felnővők közül többen említették a rendezvényeket, ünnepségeket.

Vagyis az intézményesített, felülről szervezett kultúrákövetítésnek nagy szerepe van abban, hogy a hazai lakosság a népművészettel megismerkedhetett, hiszen a legjelentősebb csatornák a közoktatás és az események, ünnepségek.

1. ábra:

Kérem, gondoljon vissza gyermekkorára. Milyen módon találkozott akkor a népi kultúrával, népművészettel? (Igen válaszok aránya, %)

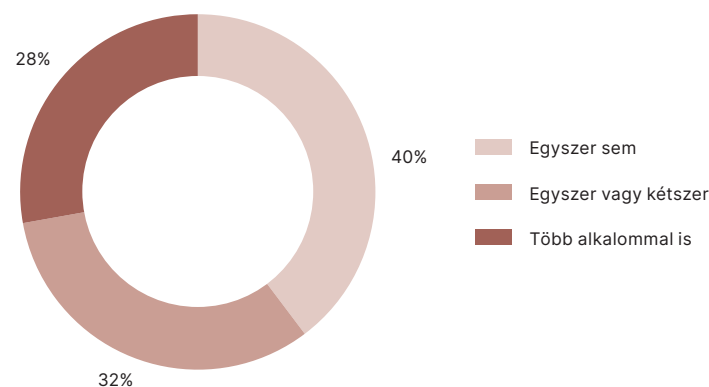

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

A válaszadók 60 százaléka látogatott el az elmúlt egy évben legalább egyszer kimondottan népművészeti rendezvényre, például néptáncelőadásra, népzenei koncertre, táncházba vagy népművészeti fesztiválra. Ezen belül 32 százalékuk egy vagy két alkalommal, míg 28 százalékuk számolt be arról, hogy több alkalommal is részt vett hasonló programokon, 40 százalék viszont egyszer sem. A középkorosztályokban valamivel gyakoribb volt a népművészeti rendezvények látogatása, a 41–50 évesek 68 százaléka és az 51–65 évesek 67 százaléka volt ilyen rendezvényen. Emellett a magasabb végzettségűek is nagyobb arányban látogattak ilyen típusú eseményeket (64%).

2. ábra:

Az elmúlt egy évben hányszor látogatott el kimondottan népművészeti rendezvényre (pl.: néptáncelőadás, népzenei koncert, táncház, népművészeti fesztivál)?

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

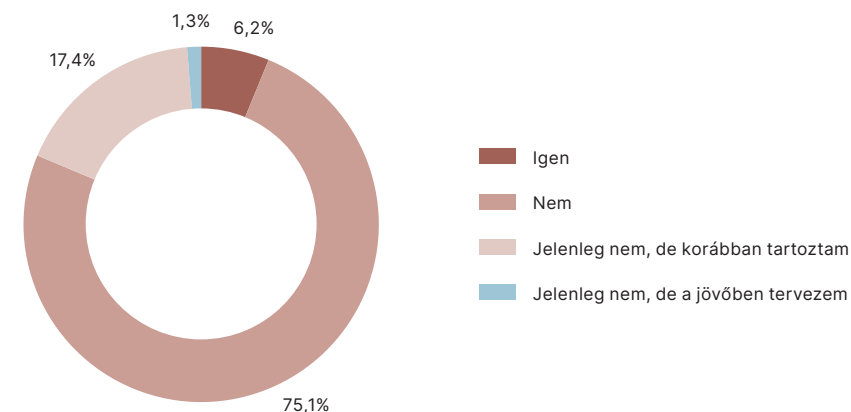
A megkérdezettek mindössze 6 százaléka tartozik jelenleg valamely népművészeti tevékenységet végző csoporthoz, például néptáncegyütteshez, népdalkörhöz vagy népzenei együtteshez. A válaszadók 75 százaléka nem tagja ilyen jellegű közösségnek, míg 17 százalék jelenleg ugyan nem, de korábban tagja volt népművészettel foglalkozó csoportnak. További egy százalék jelenleg nem tagja, de a jövőben tervezi, hogy csatlakozik valamely népművészeti közösséghez. Vagyis a népművészet közösségi művelése a lakosság 23 százalékát érintette akár jelenleg, akár korábbi élete során aktívan.

A teljes felnőtt lakosságra vetítve az arányokat,⁵ Magyarországon több több, mint 3,15 millió fő foglalkozott aktívan népművészettel gyerekkorában, 1,8 millióan művelték a népművészet valamely ágát közösségben az életük során, és 470 ezer felnőtt tartozik valamely népművészeti csoporthoz jelenleg is. A teljes felnőtt népességből több mint 4,7 millió jártak az elmúlt egy évben népművészeti rendezvényen.

⁵ A 18 év feletti lakosságot 7 878 221 fővel számolva. Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2025. január 1., <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/orszag.htm>

3. ábra:

Tartozik-e jelenleg népművészeti tevékenységet végző csoporthoz (pl.: néptáncegyüttes, népdalkör, népzenei együttes stb.)?

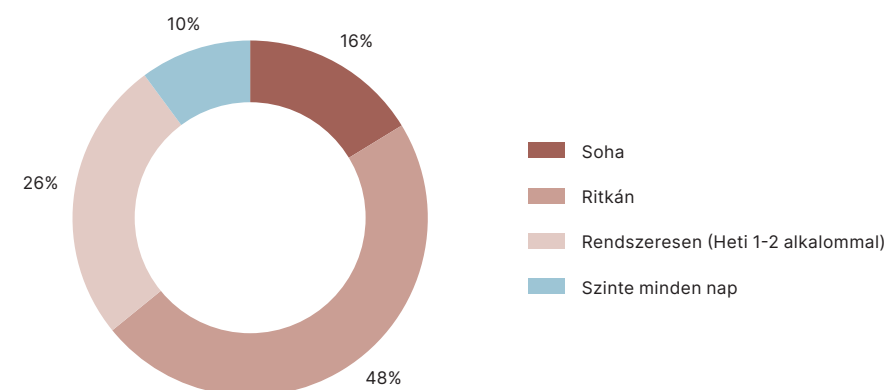
Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

A népművészeti tevékenységet csoportban művelő, jelenleg is aktív válaszolók közül 51,2 százalék néptáncegyütteshez, 20,2 százalék népdalkörhöz, 14,6 kézműves szakkörhöz, 5,1 százalék zenekarhoz és 4,4 százalék mesemondókörhöz kapcsolódik.

A megkérdezettek valamivel több mint harmada hallgat rendszeresen népzeneét. 10 százaléka napi szinten, 26 százaléka rendszeresen, 48 százaléka ritkán, 16 százaléka pedig soha nem hallgat magyar népzeneét. A 18-30 éves korosztály közel 30 százaléka egyáltalán nem hallgat népzeneét.

4. ábra:

Milyen gyakran hallgat magyar népzeneét?

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

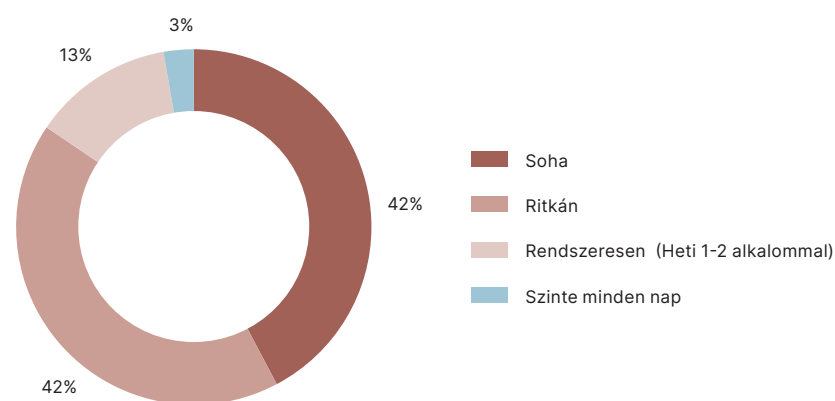
Amikor arról kérdeztük a válaszadókat, hogy mit gondolnak, körülbelül hány magyar népdalt ismernek, felük (49 százalékuk) az 1–20 közötti tartományt jelölte meg. 31 százalék szerint 21–50 közötti magyar népdalt ismer, 13 százalék pedig 51–100 közé tette az általa ismert dalok számát. A megkérdezettek 6 százaléka kiemelkedően magas számú, több mint 100 magyar népdalt ismert. Mindössze 11 fő (a válaszadók 0,7 százaléka) mondta azt, hogy egyetlen magyar népdalt sem tud.

A válaszadók többsége alkalomszerűen énekel magyar népdalokat valamilyen közösségben. 42 százalék ritkán, 13 százalék pedig rendszeresen, heti egy vagy két alkalommal is, további 3 százalék szinte mindennap szokott magyar népdalokat énekelni közösségben, például barátokkal, családdal. A megkérdezettek 42 százaléka azonban soha nem énekel magyar népdalokat közösségben, vagyis 10-ből 4 ember életében nincs jelen a népdaléneklés közösségi élménye.

Érdeemes megjegyezni, hogy a válaszadók 84 százaléka hallgat ugyan népzene-t, de csak mindössze 58 százalék énekel másokkal közösen népdalt. A rendszeresen közösségben éneklők között nagyobb volt azok aránya, akik más, kimon-dottan népművészeti rendezvényre is ellátogattak.

5. ábra:

Szokott-e magyar népdalokat énekelni közösségben (barátokkal, családdal, más közösségben)?

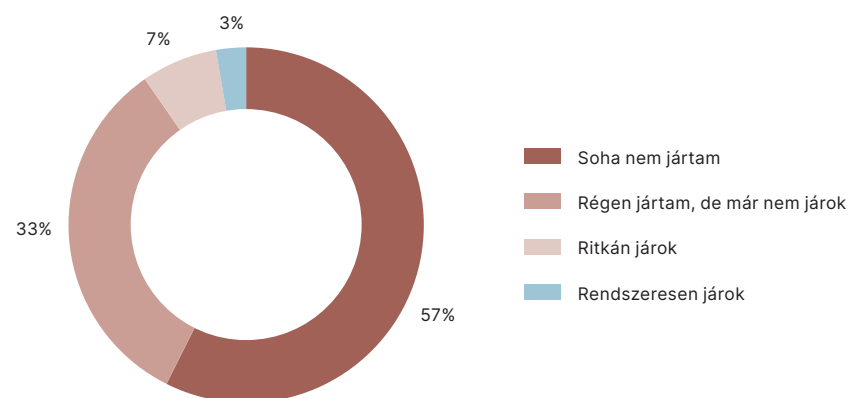
Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

Arra a kérdésre, hogy milyen szinten játszik valamilyen hangszeren, a fel-mérésben résztvevők 71 százaléka válaszolta, hogy egyáltalán nem játszik sem-milyen hangszeren. 15 százalékuk tanult ugyan, de csak nagyon kezdő szinten ját-szik hangszeren, 13 százalék amatőr zenészként játszik, míg 1 százalék profi szintű hangszeres tudással rendelkezik. A hangszeren játszó válaszadók többsége (64%) szokott kifejezetten magyar népzene-t is játszani.

A táncházlátogatás gyakoriságát vizsgáló kérdésre a megkérdezettek 57 százaléka azt válaszolta, hogy soha nem járt még táncházban. 33 százalék koráb-ban járt, de ma már nem látogat ilyen eseményeket. 7 százalék ritkán, míg 3 szá-zalék rendszeresen vesz részt táncházakban. Vagyis a megkérdezettek 43 száza-léka járt már élete során táncházban, ez az arány a 18-30 évesek között 47 százalék.

6. ábra:

Milyen gyakran jár táncházba?

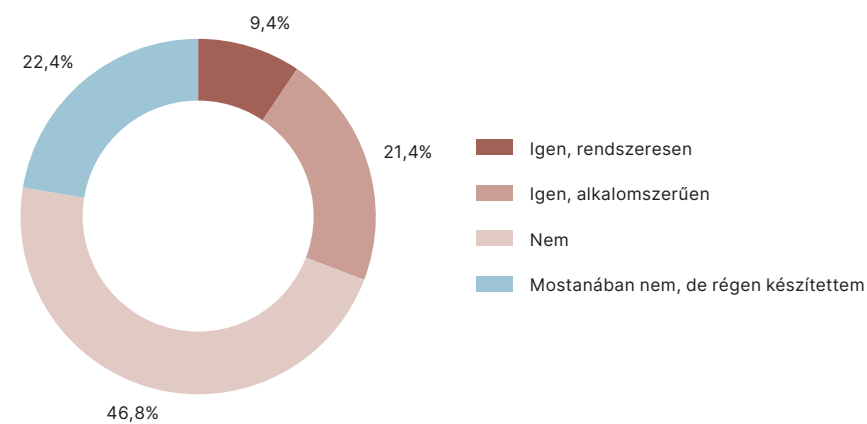
Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

A felmérésben résztvevők 84 százaléka hallott már élőszóban – nem fel-olvasva – előadott magyar népmesét, míg 16 százalékuk soha nem találkozott ilyen élménnyel. A megkérdezettek fele (50%) maga is szokott élőszóban mesélni magyar népmeséket, az idősebbek valamivel nagyobb arányban szoktak mesélni (66+ kor-osztályban ez az arány 57%).

A felmérés során arra is kíváncsiak voltunk, hogy a megkérdezettek szok-tak-e népi kézműves tárgyakat⁶ készíteni. A válaszadók 9 százaléka rendszeresen, 21 százaléuk pedig alkalomszerűen szokott népi kézműves tárgyakat készíteni. További 23 százalék korábban készített ilyen tárgyakat, de jelenleg nem aktív ezen a téren. A válaszadók közel fele (47%) nem szokott népi kézműves tevékenységet űzni.

7. ábra:

Szokott-e népi kézműves tárgyakat készíteni?

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

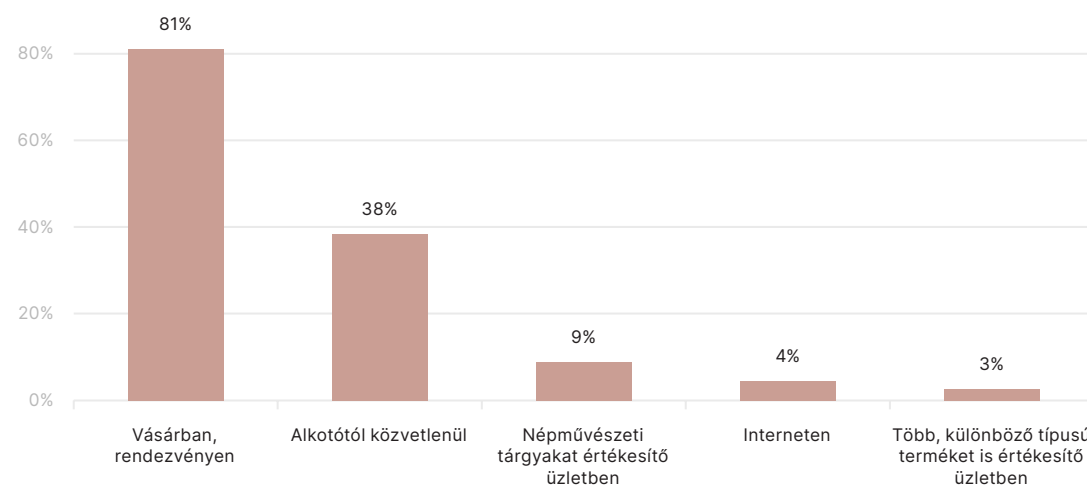
⁶ A kérdőív példákat is tartalmazott, hogy egyértelműbbé tegye a válaszadók számára a népi kézműves tárgyké-sztés fogalmát, a példában szerepelt a fafaragás, a hímzés, a csipkeverés, a szövés, a kerámiakészítés, a vise-letkészítés vagy a kovácsolás.

A megkérdezettek 42 százaléka vásárolt az elmúlt egy évben magyar népi kézműves tárgyat. A népművészeti tárgyak vásárlása jellemzőbb a magasabb iskolai végzettségűek körében, a felsőfokú végzettségűek 47 százaléka, az érettségivel rendelkezők 44 százaléka vásárolt ilyen terméket az elmúlt évben, míg az érettségivel nem rendelkezők 35 százaléka, az alapfokú vagy az alatti végzettségűek 22 százaléka. A népi kézműves tárgyak vásárlása gyakoribb a Budapesten élők körében és az 51–65 éves korosztályban.

A legtöbben (a vásárlók 81 százaléka) valamilyen vásárban vagy rendezvényen (is) vásárolt kézműves terméket, de nagy jelentősége van a közvetlenül az alkotótól vásárlásnak is (38%). A kizárólag népművészeti tárgyakat értékesítő üzletben kevesebben vásároltak (9%), míg az internetnek és a más termékeket is értékesítő üzleteknek a legkisebb a jelentősége (4, illetve 3%).

8. ábra:

Vásárolt-e az elmúlt egy évben magyar népi kézműves tárgyat? Ha igen, hol? (Több válasz is megjelölhető volt.)

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

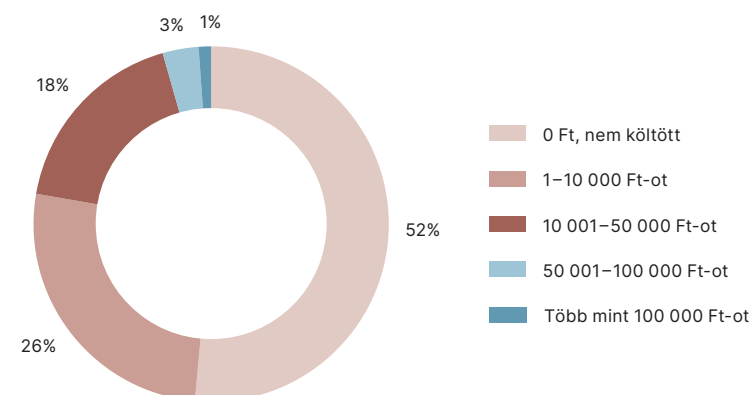
A népi kultúrával foglalkozó szervezetek támogatottságát vizsgáló kérdések kapcsán a válaszadók 11 százaléka nyilatkozott úgy, hogy valamilyen formában – például adója egy százalékával vagy egyéb alkalmi, illetve rendszeres felajánlással – támogat ilyen szervezetet. A válaszadók túlnyomó többsége, 89 százaléka nem nyújt semmilyen támogatást népi kultúrával foglalkozó szervezeteknek.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy a válaszadók összesen mekkora összeget költöttek az elmúlt évben népi kultúrához és népművészethez kapcsolódó tevékenységekre – például belépőjegyre, vásárlásra vagy támogatásra. 26 százaléuk maximum 10 000 Ft-ot, 18 százalék 10 001 és 50 000 Ft közötti összeget, 3 százalék 50 001 és 100 000 Ft közötti összeget, míg 1 százalék több mint 100 000 Ft-ot költött ilyen jellegű tevékenységre. 52 százalék azt nyilatkozta, hogy semmit nem költött ilyen célra.⁷

⁷ Összehasonlításképp 2024-ben a háztartások átlagosan 5,9 százalékot költöttek kultúrára, szórakozásra, ez az egy főre jutó éves fogyasztási kiadás szerint 118 826 Ft. Helyzetkép, 2024 – A háztartások életszínvonala, KSH, 2024, <https://www.ksh.hu/kiadvanyok/helyzetkep/2024/#/kiadvany/a-haztartasok-eletszinvonala>

9. ábra:

Körülbelül mekkora összeget költött az elmúlt évben a népi kultúrára, népművészettel összefüggő tevékenységekre (belépőjegyekre, vásárlásra, támogatásra) összesen?

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

4.

10. ábra:

Melyik az a három szó/kifejezés, ami először eszébe jut a magyar népi kultúrával, népművészettel kapcsolatban?

Több mint százötvenszer említettek egy konkrét dalt, a legtöbbször a Tavasz szél vizet áraszt (27 említés), majd az Érik a szőlő (15 említés) és az A csitári hegyek alatt (14 említés) kezdetű népdalokat. Kodály Zoltán neve 15-ször jutott a népi kultúráról eszébe a megkérdezetteknek.

A válaszok kategorizálásakor egyértelműen az látszik, hogy legtöbbször a népi kézművességhez kapcsolódó tevékenység vagy tárgy jut az emberek eszébe, az összes válasz több, mint 30 százaléka ezekbe a kategóriákba sorolható. Legtöbbször valamilyen népi kézműves tevékenységet vagy foglalkozást említettek (pl. hímzés, szövés, fafaragás, kovács), utána pedig valamilyen népművészeti tárgyat, mint például egy-egy tájegységhez kötődő kerámia, hímzés, szőttés vagy egy tárgytípus, mint a karikás ostor, a miskakancsó vagy a szegedi papucs. Harmadik legtöbb említés a néptánc, negyedik a népdal, ötödik a népszokás kategóriájába sorolható. Az egy-egy tájegység népviseletét és viseleti elemeket egy kategóriába véve a népviselet kategóriája a 7., a népi gasztronómiához köthető fogalmak, tárgyak a 8., a népmese kategóriájába sorolható szavak csoportja a 10., a népzene kategóriája a 11. helyen végzett. A 6. helyen szereplő érték kategóriájába a válaszadók népi kultúrát jellemző jelzői (pl.: gyönyörű, fontos, sokszínű, régi) és hozzá kapcsolódó fogalmak (pl.: büszkeség, tisztelet, összetartozás, identitás, megőrzendő) kerültek. Az összes idesorolt szó 90 százaléka egyértelműen pozitív jelentésű.

1. táblázat:

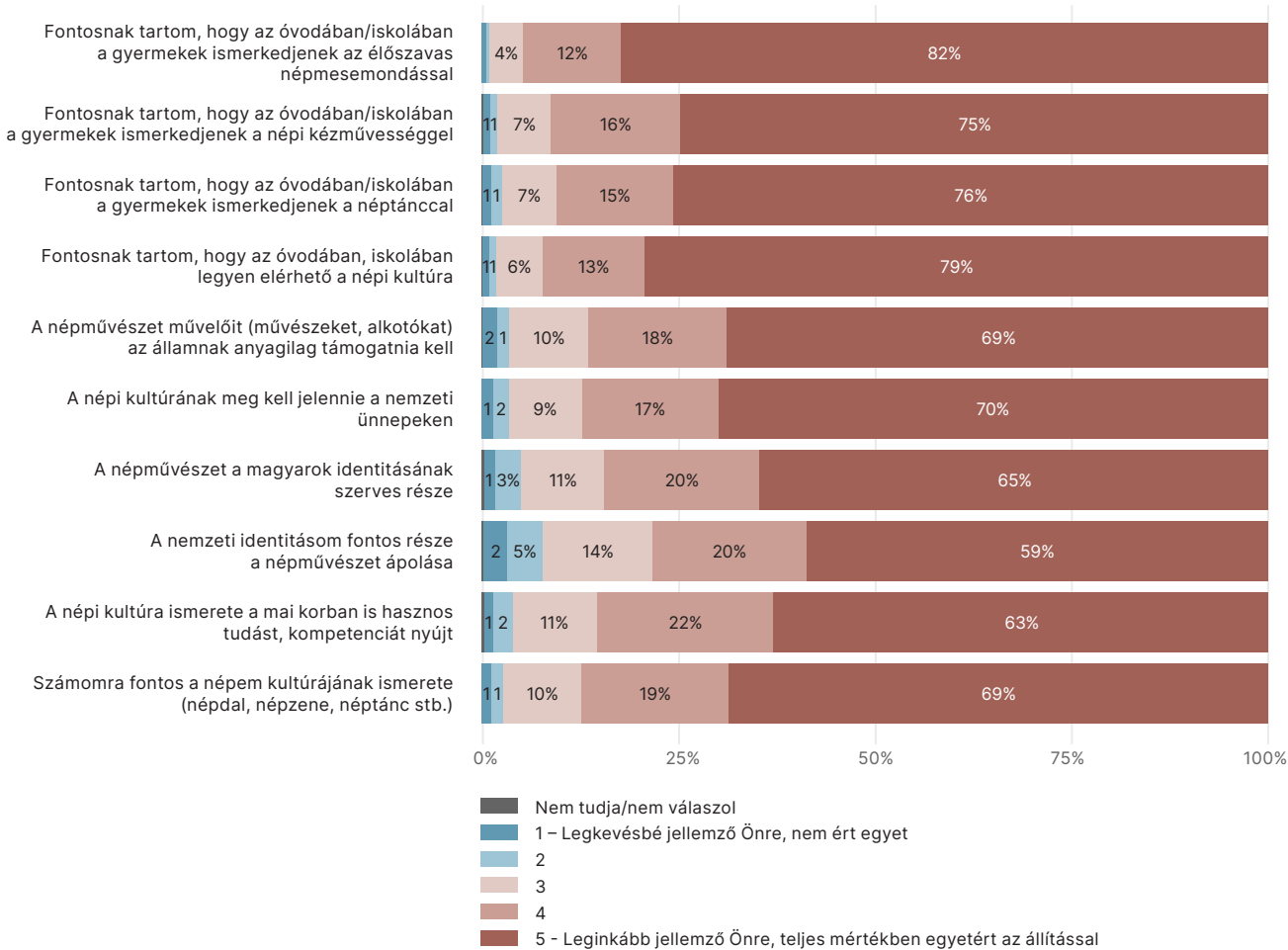
Melyik az a három szó/kifejezés, ami először eszébe jut a magyar népi kultúrával, népművészettel kapcsolatban? – A válaszok kategóriák szerinti rendezése alapján az első 20 kategória sorrendje és előfordulása.

Sorsz.	Kategória	Előfordulás	Sorsz.	Kategória	Előfordulás
1.	Népi kézművesség	906	11.	Népzene	95
2.	Népművészeti tárgy	489	12.	Település	83
3.	Néptánc	477	13.	Ünnep	82
4.	Népdal	371	14.	Tájegység	67
5.	Népszokás	285	15.	Hagyományőrzés	58
6.	Érték	243	16.	Népcsoport	58
7.	Népviselet	177	17.	Nemzeti identitás	55
8.	Gasztronómia	142	18.	Tárgy*	49
9.	Hagyomány	109	19.	Hangszer	46
11.	Népmese	96	20.	Műemlék	41

Forrás: Hétfa adatfelvétele (N=1500) alapján a Hagyományok Háza kategorizálása
* Ebbe a kategóriába a népművészeti tárgy kategóriába nem sorolható szavak kerültek, mint pl. Zsolnay porcelán, gobelin, festmény.

A válaszadók népi kultúrával kapcsolatos személyes attitűdjeinek vizsgálatakor a résztvevők 1-től 5-ig terjedő skálán értékelték, mennyire értenek egyet a magyar népi kultúrával és népművészettel kapcsolatos 11 állítással. Az „1” érték azt jelentette, hogy az adott állítás a legkevésbé jellemző rájuk, illetve egyáltalán nem értenek vele egyet, míg az „5” azt, hogy teljes mértékben egyetértenek vagy nagyon jellemzőnek tartják.

11. ábra:
Kérjük, 1-től 5-ig terjedő skálán értékelje az alábbi állításokat!

Forrás: HÉTFA saját adatfelvétel (N=1500)

A válaszokból egyértelműen látszik, hogy a legtöbb résztvevő kiemelten fontosnak tartja a magyar népi kultúra jelenlétét az oktatásban, a magas egyetértési arányok (75–82%) azt mutatják, hogy a néptánc, a népi kézművesség és az élőlészavas mesemondás intézményes nevelésben való jelenlétét a magyarok széles körben támogatják.⁸

A megkérdezettek 63 százaléka szerint egyértelmű, hogy a népi tudás a mai világban is hasznos kompetenciát nyújt.

A válaszadók közel kétharmada a magyar nemzeti identitás szerves részének tartja a népművészetet, míg 59 százalékuk tud teljes mértékben azonosulni azzal az állítással is, hogy a nemzeti identitásának fontos része a népművészet ápolása. Ennél többen, a megkérdezettek 70 százaléka egyértelműen úgy gondolja, hogy a népi kultúrának meg kell jelennie a nemzeti ünnepeken, és nagyjából ugyanennyien értenek azzal egyet, hogy a népművészet alkotóit az államnak támogatnia kell.

Összességében a válaszok azt mutatják, hogy a magyar népművészet széles körben elfogadott és támogatott a magyar társadalomban, nemcsak az egyéni, hanem az intézményes szinten is.

⁸ A népdaloktatás a köznevelésben hangsúlyosan szerepel jelenleg is, így a kérdőívben a népdalok tanítására, népdalokkal való ismerkedésre külön nem kérdeztünk rá.